

REJTVÉNYFÜZET

**AZ 1848/49-ES POLGÁRI FORRADALOM ÉS
SZABADSÁGHARC 170.,
PETŐFI SÁNDOR SZÜLETÉSÉNEK 195.,
JÓKAI MÓR PÁPA VÁROS DÍSZPOLGÁRÁVÁ
VÁLASZTÁSÁNAK 125. ÉVFORDULÓJA
TISZTELETÉRE!**

Jókai Mór Városi Könyvtár

**Összeállították:
Kerecsényi Zoltán és Váminé Molnár Emma**

Pápa, 2018.

**Készült a Jókai Mór Városi Könyvtár
Kötészeti és Sokszorosító Műhelyében**

KÖSZÖNTŐ

Rejtvényfüzetünkkel az idei országos és lokális évfordulókra szeretnénk ráhangolni az érdeklődő pápaiakat – s elsősorban a pápai fiatalokat! Az „Elsősorban pápai” – *Városbarát Egylet* és a pápai *Jókai Mór Városi Könyvtár* az 1848/49-es polgári forradalom és szabadságharc 170. évfordulója emlékévében a helyi Petőfi és Jókai-emlékekre, valamint a környékbeli, negyvennyolcas vonatkozású emlékekre helyezi a hangsúlyt az ezen kis füzet feladataival. Összeállított feladatsorainkkal egyéni és csoportos megoldó-munkára, egy kis helyismereti, könyvtári kutatómunkára hívjuk az érdeklődőket.

A kitöltött rejtvényfüzet megoldásait **2018. március 5-ig** várjuk személyesen leadva a **Jókai Mór Városi Könyvtárban (8500 Pápa, Fapiac tér 14.)**, vagy elektronikus úton elküldve az elsosorbanpapai@gmail.com e-mail címre!

A helyes beküldők közül sorsolással öt szerencsés nyertest jutalmazni kívánunk március idusán!

Jó munkát kívánunk!

Kerecsényi Zoltán
az „Elsősorban pápai”-Városbarát Egylet ügyvivője

Váminé Molnár Emma
a pápai Jókai Mór Városi Könyvtár könyvtárosa

I. FELADATSOR – PETŐFI ÉS JÓKAI PÁPÁN

1.) Ki írta és mikor?

„...midőn a búcsúzó tél végső mérgét lehelte a vidékre, ez ablakocskával szemben álló asztalnál írással foglalkoztam s a kis ablakon át Petőfi arcát véltem felismerni. Meglepetésemben fölugrottam, az ajtó fölnyílt, s azon egész valójában ő lépett be, csakhogy a szokottnál soványabban, bakancsba fűzött kékszínű nadrág, katona frakk és lapos fehér posztókucsmában, amilyenben az obsitos katonákat szokták elbocsátani. Egy görcsös bot s válláról lefüggő durva vászon bakó volt minden magával hozott holmija...”

.....

.....

2.) Kiről ír az alábbiakban Jókai?

„A hégelistát lehúzták a katedrából, s megtették fizika tanárnak. Annak is kitűnő volt. Tankönyve ma is használható. Akkor ez volt az egyedüli nyomtatott fizika. Hát még az előadása! Azt élvezet volt hallgatni. Ő maga megteremtette a főiskola fizikum múzeumát, s experimentációi bűvészesztélyek számba mentek...”

.....

.....

3.) Állítsd sorrendbe Petőfi pápai szálláshelyeit:

- a./ *„A ferenciek zárdájával átellenben”*
- b./ *„A pápai nagy kollégium mellett volt egy kicsiny ház...”*
- c./ *„Ifjúkori katonáskodása után ez a régi pápai ház nyújtott először otthont a hazába visszatérő Petőfi Sándornak...”*
- d./ *„Petőfi szállása harmadik és negyedik pápai tartózkodása idején két barátjánál, Domanovszky Endrénél és Puzdor Gyulánál volt, abban a házban, amelyben egyik professzoruk, Bocsor István lakott.”*

4.) „...a számtanban Petőfi igen gyöngé volt, s annyira ellenszenvezett e tudománnyal, hogy annak előadásairól el-elmaradozott, amiért őt aztán egyszer ötödmagával egy egész napi fogságra ítélték.”

Mi volt a címe annak az „összefércelt” színdarabnak, melyet Petőfi a pápai kollégium karcerének falára írt?

- a./ Az öt zsvány
- b./ Az öt jómadár
- c./ Az öt jurátus

5.) Az alábbi fotókon látható emlékművek hol találhatóak? Mikor avatták fel? Kik az alkotók?

.....

.....

6.) Petőfit pápai diákoskodása alatt Tarczy professzor beajánlotta írnoknak keresztkomájához, Horváth István ügyvédhez, akinél kiegészítő írnoki munkát látott el díjazás fejében. Ekkortájt hunyt el az ügyvéd alig kilenc hónapos kislánya. A gyermek halálára megható verset írt a költő. Mi ennek a címe?

- a./ Júlia sírjára
- b./ Lenke sírján
- c./ Egy kisleány sírhalmára

7.) Kiről írták 1841 tavaszán?

„...T. Tarczy Lajos és T. Bocsor István Urak által szigorúan kikérdezettve az algebrából, hajdankor történeteiből, német nyelvészetből, francia és angol nyelv elemeiből, s felelései után ő mindezekből kitűnő osztályzatra méltónak ítéltetett...”

.....
.....

8.) Melyik Petőfi-vers részletét olvashatjuk az alábbiakban? Mit illik tudni pápaiként erről a költeményről?

*„Ébred a hajnal sugára,
Véle ébred a huszár;
Lóra pattan, induló zeng,
S messze föld fogadja már.”*

.....
.....

9.) Mire emlékezik vissza az alábbiakban Jókai?

„Minden héten volt gyűlésünk, s azokon költeményeket, komoly értekezéseket olvastunk fel, azokat megbíráltuk, a jónak elismert műveket az Érdemkönyvbe való felvételre ítéltük, szerzőnek szabad volt azt saját kezűleg beírni. Azután tartottunk nyilvános felolvasásokat, melyekre hölgyközönség is jött, sőt a katolikus tanárok is eljöttek és végül jutalmakat tűztünk ki verses és prózai pályázatokra...”

.....
.....

10.) Az alábbi fotón lévő pápai épület hogy kötődik Petőfihez és Jókaihoz?

.....
.....

11.) A képen látható szobrok feliratai olvashatók az alábbiakban.
Melyik tartozik egyikhez-másikhoz (Petőfihez, Jókaihoz)?

- a./ „A kürtkebelbe fű Lehel, s a kürt riadva énekel...”
b./ „Áldott legyen a láng, mely utamra rávilágított...”

12.) Az alábbi Orlay-émlékezés milyen csínytevés lezárását eleveníti fel?

„.....Egyszer csak elhangzik a csengetés és hallatszik Czibor lépéseinek közeledése. Halotti csend lett... Felálltunk, ő pedig megnyugodva felült katedrájába. A síri némaságban igazi bölcs egykedvűséggel szedegette elő pápaszemét, írásait, aztán megkezdte prelegálását, szólván: »Mivelhogy a tegnapi órán csak egy jelent meg az urak közül, előadásomat ott folytatom, ahol tegnapelőtt abbahagytam.« Mindenre gondoltunk, csak ilyen világhírű lefőzésre nem. Mikor vége lett az órának, így szólt Petőfi: »Most már elhiszem, hogy Czibor filozófus.« Azóta zavartalanul prelegálhatott.»

.....
.....

13.) Egészítsd ki a hiányzó szövegrészt!

„A pápai nagy kollégium mellett, ott volt egy kicsi fehér ház, abban egy még kisebb fehér szoba, abban a ház kis szobájában szokott összejönni ezelőtt sok-sok esztendővel három fiatal diák, akiknek kicsiny volt ez az egész világ. Az egyik volt Orlay Samu, a másik Petőfi Sándor, a harmadik voltam magam. Tizennégy évvel fiatalabbak voltunk a jelennél, s úgy hiszem, hogy az egész világ maga is sokkal fiatalabb volt akkor, mint most. Mindegyikünknek volt saját kedvenc szenvedélye: Orlayé a, Petőfié a, az enyim a”

14.) Miről nevezetes a *Szín és való* című Petőfi-költemény?

Hol és minek hatására írta meg ezt az egykori pápai diák?

.....
.....
.....
.....

15.) Milyen esetről írt Orlay?

„...Petőfi szemeire csapta tenyerét, s egész hazáig karon kellett őt vezetnem, s csak napok múlva szűnt káprázata, de balszemének ez annyira ártott, hogy avval soh' sem látott többé tisztán...”

.....
.....

16.) Ki írta kiről?

„Halvány szikár arca letörölhetetlen dac kifejezését hordta magán mindig, semmi más árnyalat fölvetelére nem volt képes; rendbeszedetlenül sűrű haja felállt az ég felé; orra római szabású volt, de kissé hegyes; szemei bátrak és szögezők, homloka nyílt, ajkai szépek; csak mikor nevetett – és nevetése olyan volt, mint egy kínzotté, még a hangja is hozzá – , olyankor tűnt ki egy sorból kiálló hegyes fog felülről, mely valami démoni kifejezést adott arcának: mikor megbosszantottam valamivel, ezzel a hegyes foggal szokta a fejemet megszúrni...”

.....
.....

17.) Jókai ötvenéves írói pályafutásának országos díszülésére Pápa városa és a Jókai Kör képviselőiben egy küldöttség vett részt. A küldöttség tagjai közül sorolj fel legalább hat nevet!

.....
.....
.....
.....
.....
.....

**18.) Jókai Magyarország melyik részét nevezte el Tempevölgynek?
Miért?**

.....
.....
.....

19.) Ki vetette fel a Pápai Jókai Kör megalapításának eszméjét Jókai írói működésének fél évszázados jubileuma alkalmából?

.....

20.)

a.) Mikor választotta Pápa városa díszpolgárának Jókait, illetve mikor nevezték el a Hosszú utcát Jókai utcának?

.....
.....

b.) Az alábbi képen látható feliratot hol találhatjuk? Kiről/miről szólnak a kőbe vésett sorok?

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

II. FELADATSOR – PÁPA ÉS KÖRNYÉKE 1848/49

1.) Felismered-e? Kikről lehet szó?

a.) Miközben olasz szolgálatban Genovában állomásoztam alakulatommal, az ott tartózkodó Kossuth Lajossal és családjával közvetlen kapcsolatba kerültem. Hazatérésem után sűrűn leveleztem Kossuth Lajossal, beléptem a Veszprém megyei honvédegylet tagjai sorába, ápoltam a '48-as hagyományokat, és támogattam a rászorulókat.

.....

.....

b.) Aktívan részt vettem a szabadságharcban katonaként, a kezdetektől a bukásig hűséggel szolgáltam a magyar szabadság- és függetlenségi harc ügyét. 1849 januárjától dandárnok voltam a komáromi várőrségnél. A komáromi vár átadásánál parlamentter voltam, a vár őrségével tettem le a fegyvert. Klapka Györggyel együtt, Pozsonyon át hagytam el az országot.

.....

.....

c.) Perczel Mór seregének ezred- és hadosztályparancsnokaként részt vettem Buda ostromában. Huszárjaim ugyan tartalékban álltak a Gellért-hegy mögött, ugyanakkor hadosztályomnak öt zászlóalja a Palotakertek felől részt vettek a döntő rohamban. Nem véletlen, hogy a XIII. kerületben ma is emléktábla és utca őrzi a nevemet.

.....

.....

d.) Családom Csehországból származik, de származásom ellenére gyermekeimet magyar szellemben neveltem és a '48-as forradalom vívmányait támogattam. Ennek köszönhetően mind a négy fiam a honvédseregben szolgált. Jómagam a Pápa mellett vívott ütközet előtt segítettem a honvédek

ellátását, majd azután gondoskodtam a hősi halottak tisztességes eltemetéséről.

.....
.....

e.) Részt vettem a nagyszombati csatában, amit a Guyon tábornok vezette honvédsereg vívott Simonich tábornok osztrák csapataival. Később Komáromban szolgáltam és a kapituláció idején hadnagyi rangot viseltem. Bár menlevéllel szabadultam, sokáig üldöztetésben volt részem. Zaklatóim elől a római katolikus egyház oltalma alá kerültem. Bár korábban Pestre készültem jurátusnak, ez okból papnövendék lettem.

.....
.....

2.) A keresztretjtvény megfejtése után a vastagon keretezett sorban a szabadságharc egyik jellegzetes pápai katonájának neve lesz olvasható! Ki volt ő?

1. A nemzeti függetlenségért, a rendi kiváltságok felszámolásáért s a polgári szabadságjogok biztosításáért vívott 19. századi küzdelem egyik legnagyobb alakja, a magyar szabadságharc szellemi vezére.

2. A magyar politika egyik legkiemelkedőbb és legjelentősebb alakja, akinek nevéhez a magyar gazdaság, a közlekedés, a külpolitika és a sport területén végrehajtott reformok fűződnek.

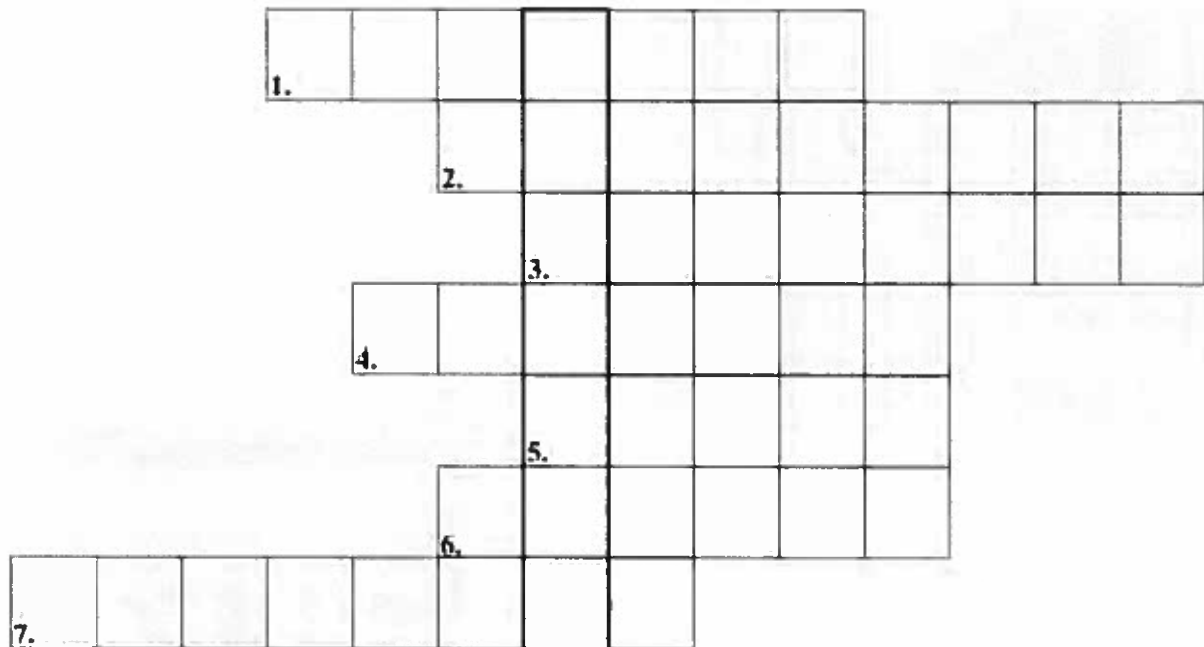
3. Az általa berendezett bankjegynyomdában készítették a Kossuth-bankókat. A bankjegynyomda követte a kormányt Debrecenbe, Szegedre és Aradra, majd a szabadságharc végén Lugoson működött.

4. Miniszterként egyezkedő, mérsékelt politikát képviselt, fellépett a szélsőséges, az udvarral szakítani kívánó politika ellen, követelte, hogy Lamberg Ferenc Fülöp gróf gyilkosait vonják felelősségre.

5. A márciusi ifjak egyike. Már 1848 nyarán beállt honvédnek a Földvály Károly vezette önkéntes zászlóaljba. 1848 szeptemberétől huszárcapitány volt Móga János alatt, majd a Károlyi huszárezredben. A turai csata heves harcaiban több sebet is kapott.

6. A hagyomány szerint 1848. március 15-én itt szavalta el Petőfi először a Nemzeti dalt és innen indultak ki ezen a napon a forradalmi események.

7. 1849 márciusában, a tavaszi hadjárat első szakaszában Görgei Artúr főparancsnok néhány százfős különítmény élén kivezényelte a bányavárosok biztosítására. Losoncon rajtaütött a császáriak közel ezer főből álló különítményén és háromszáz császári katonát fogságba ejtett.

Megfejtés:

Ki volt ő? Mit tudunk róla?

.....

III. FELADATSOR – PÁPA ÉS KÖRNYÉKE 1848/49

Mely emlékművek láthatók az alábbi képeken? Hol találhatók, mik mondhatók el róluk?

.....

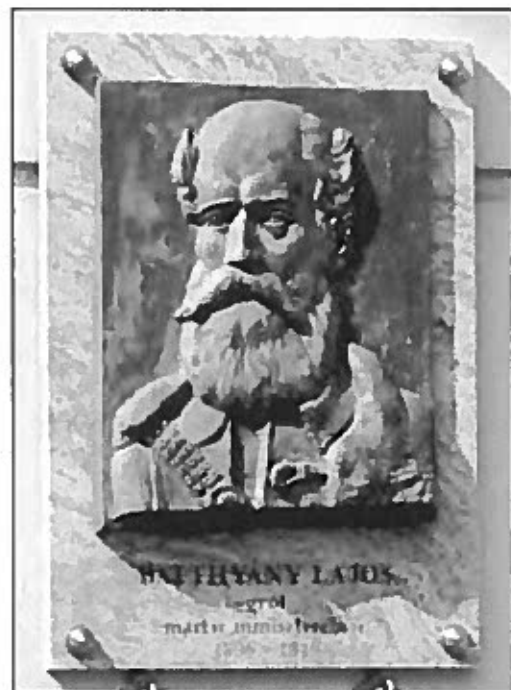
.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

A feladatok megoldásához az alábbi, a Jókai Mór Városi Könyvtár helyismereti gyűjteményében fellelhető irodalmakat ajánljuk:

- *H. Szabó Lajos: Pápa és környéke 1848–49. Magánkiadás, Pápa, 1994.*
- *H. Szabó Lajos: Negyvennyolcas emlékművek, honvédsírok Pápán és környékén. Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa, 1994. (Jókai-füzetek 11.)*
- *H. Szabó Lajos: Pápa város jeles diszpolgárai a 19. században. Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa, 1998. (Jókai-füzetek 22.)*
- *H. Szabó Lajos: Negyvennyolcas emlékművek, honvédsírok Veszprém megyében. Magánkiadás, Pápa, 2000.*
- *Heitler László: Jókai-emlékek Pápán. Magyar Hirdető pápai kirendeltsége, Pápa, 1975.*
- *Kerecsényi Zoltán: Pápai Petőfi Zsebkönyv. Jókai Mór Városi Könyvtár, Pápa, 2008.*
- *Mezei Zsolt: A kényes úrfi s a rongyos baka – Tanulmányok két halhatatlan pápai diákról. Pápai Református Gyűjtemények, Pápa, 2001.*

Az 1848-as polgári forradalom kitörésének kerek, 170. évfordulóján, **2018. március 15-én**, a városi központi megemlékezésen való megjelenésén túl, az ünnep reggelén az Alsóvárosi és Kálvária temetőben, az egykori „veterán” ’48-as városvezetők, képviselők sírjainál főhajtást tartanak az „Elsősorban pápai”-Városbarát Egylet önkéntesei, akik **tisztelettel hívják / várják e rejtvényfüzet megoldóit**, a pápaiakat, a város vezetőit és képviselőit is a közös virághelyezésre és mécsesgyújtásra! (**Gyülekezés: 2018. március 15-én reggel 8.30 órakor az Alsóvárosi temető főbejáratánál!**)